

Interreg

Spolufinancovaný
Európskou úniou

Slovensko – Česko

FOND MALÝCH
PROJEKTOV

ER BBK
EUROREGIÓŇ BÍLÉ - BIELE KARPATY

Po stopách spoločnej histórie 20. storočia – Funkcionalizmus

ING. GUSTÁV DOHNÁNYI

ING. VOJTECH BRABENEC

Výhradnú zodpovednosť za obsah tejto publikácie nesú jej autori a nedá sa stotožniť s oficiálnym stanoviskom Európskej únie

Ing. Gustáv Dohnányi

(1883 - 1965)

Starosta mesta Trenčín (1923 – 1924) a trenčiansky staviteľ.

Ing. Gustáv Dohnányi

Staviteľ v Trenčíne, r.1943

**29.5.1883 Trenčín +2.3.1965*

Orig. foto Krajčiek Refoto+mod. Ing. V. Brabenec 2012

Ing. Gustáv Dohnányi bol nielen starosta mesta Trenčín, ale vo svojej dobe predovšetkým neprehliadnuteľný podnikateľ – staviteľ a významný činiteľ trenčianskej evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. Tiež v jeho príbuzenstve, generáčne staršom aj mladšom, nachádzame významné verejne činné osoby.

Vedenie mesta prevzal po Cyrilovi Svobodovi, ktorý pred ním bol mešťanostom v r. 1920 – 1922.

Po Ing. Dohnányim sa starostom mesta Trenčín pre ďalšie volebné obdobie 1924 – 1928 stal honorárny skalský opát Rudolf Anton Misz, rímsko-katolícky trenčiansky farár.

*Za zachovanie údajov o Dohnányovcoch patrí veľká vďaka pani Viere Šandorovej (*1916).*

V priebehu doby a iných okolností sa priezvisko písalo na konci raz s tvrdým „y“, inokedy s mäkkým „i“, niekedy s obidvom; tu používam písanie mena G.D. nájdené v dobových dokumentoch.

Gustáv Dohnányi pochádza zo známej a významnej starej trenčianskej rodiny, ktorej pôvod a rodové meno sa odvodzuje od obce Dohnány pri Púchove. Dala národu nejedného významného činiteľa, počnúc štúrovcom Mikulášom Davidom Dohnánym (1824-1852, básnik, redaktor, historik slovenského povstania 1848) – jeho brat bol úspešný trenčiansky národne orientovaný právnik – advokát a politik (činný miestne, celoštátne, aj v ev. cirkvi - seniorálny dozorca, tiež bojovník proti maďarizácii) JUDr. Ľudovít Dohnány (1830-1896). Pochádza z nej aj bratislavský magistrátny radca JUDr. Ľudovít Dohnány (1872-1957), autor jedinečného rozsiahleho diela o histórii Trenčína, tiež jeho syn - významný vojenský chirurg (a historik Bratislavy) pplk. MUDr. Ladislav Dohnány (10.10.1905 – 22.12.1991). Všetci pochádzali z Trenčína.

Gustáv Mláden Dohnányi sa narodil v Trenčíne 29. mája 1883 rodičom Ľudovítovi Dohnánymu (1830-1896) a Paulíne rod. Bachárovej, ktorí sa zosobášili v r. 1863 a mali ešte synov Pavla (žil 1866-1923), Ľudovíta (žil 1872-1957, JUDr., spomínaný vyššie) a dcéry Ľudoviku (žila 1870-1941, jej manžel známy trenčiansky advokát Ľudovít Lange), Irenu (žila 1871-1912), Eugeniu a Matildu (žila 1875-1923, vydatá za známeho trenčianskeho ev. farára a seniora Žigmunda Križana, ktorý žil 1865 - 1921)

Gustáv Mláden Dohnányi základnú školu zrejme vychodil v rodisku. Zmaturoval na gymnáziu v Kremnici, kde na štúdiách býval u otcovho mladšieho brata Jozefa (žil 1832-1903), ktorý bol mestským úradníkom. Vysokú školu vyštudoval v Budapešti.

Spočiatku pracoval na štátnom stavebnom úrade a u súkromného podnikateľa. Potom viedol svoju stavebno – inžiniersku firmu, ktorú si založil.

Oženil sa 2. marca 1908 s Alicou rodenou Šírovou, dcérou generála Sira (nar. 4.7.1887 v Košiciach, zomrela v r. 1979). Bývali spočiatku v Dieterovom dome (teraz pred podjazdom na Sihot'), neskôr vo vlastnom poschodovom dome, ktorý si postavili približne v r. 1924 na

Piaristickej ulici (vedľa zadnej časti sedrie, oproti Martinyho domu z r. 1914), bývali tu aj ich deti so svojimi rodinami.

Ich deti boli:

Judita, nar. 1911, vydatá za známeho trenčianskeho notára Dezidera Kántora (*1896).

Marta, (žila 1912-1979) klaviristka, vydatá za JUDr. Alexandra Arnolda, s ktorým žila v Nitre; po vybombardovaní Nitre v r. 1945 sa vrátili do Trenčína, kde žili v Dohnányiovskom dome na Piaristickej ul.

Mikuláš, doktor práv (JUDr.), nar. 1920 v Trenčíne kde aj zmaturoval na gymnáziu, vyštudoval právo na PF UK Bratislava, promoval 1943, potom ešte 1 rok vo Viedni na vysokej škole obchodnej. Zmladi športovec (hokej, tenis, futbal). Pracoval ako právnik v otcovej stavebnej firme, potom nepretržite 32 rokov od 1.3.1951 v n.p. Omnia Bratislava a Kubra, neskôr TOS. Po odchode do dôchodku (1983) pracoval ešte ako právnik v Považskom cukrovare v Trenčianskej Tepłej až do r. 1992. V r. 1949 sa oženil s Trenčankou PhMr. Lenkou rodenou Horváthovou (nar. 1920), Trenčanom známou z lekárne na námestí. Z ich manželstva pochádzali synovia MUDr. Daniel Dohnányi (žil 1952 - 1992) a medzinárodne známy dirigent Mgr.art Oliver Dohnányi (*1955)

Ing. Gustáv Dohnányi uskutočnil mnoho známych stavieb v Trenčíne aj okolí: trenčiansku sedriu, hydrocentrály v Ilave, Dubnici a Trenčíne, regulačné práce na Váhu, evanjelický kostol v Trenčianskych Tepliciach (1930-1931), obnova evanjelického kostola v Trenčíne (1935), podjazd na Sihot' (spolu s Dominikom Filippom, 1941). Pôsobil aj ako projektant stavieb. Bol z mála trenčianskych staviteľov, ktorí mali príslušné vysokoškolské vzdelanie a autorizáciu (cca 1940). V prvej svetovej vojne slúžil ako delostrelecký dôstojník (zjavne to vyplynulo z jeho civilnej odbornosti) na ruskom a talianskom fronte.

V medzivojnovom období bol veliteľom jednej z dvoch čiat 51. roty Národnej gardy v Trenčíne (založená v lete 1935; druhej rote velil JUDr. Jozef Baar st.).

V roku 1923 bol zvolený starostom mesta Trenčín; 6. novembra 1924 po ňom funkciu prevzal opäť Misz. V roku 1923 založil v Trenčíne Živnostenský úverný ústav a viedol ho ako jeho predseda nepretržite 23 rokov.

Podľa údajov ÚPN, v r. 1941 bol likvidátorom židovského podniku - obchodu drevom a stavebným materiálom Fridricha a Samuela Löwenbeinových (oproti Dohnányiho domu, na rohu Piaristickej a Súdnej = po vojne Pioniersky dom).

Mal tiež vlastnú tehelňu v Dobrej a v Zamarovciach (odkúpená od Moritza Mahrera).

V trenčianskom evanjelickom a. v. zbore bol (1946) inšpektorom a členom predsedníctva (podpredsedom). Evanjelická cirkev v Trenčíne ho hodnotí ako horlivého v cirkevných záležitostiach.

Po druhej svetovej vojne, keď mu Benešove (1945) alebo Gottwaldove (1948) znárodnenie vzali stavebnú firmu, zamestnal sa od r. 1952 v novovzniknutom Keramoprojekte (to už mal 69 rokov).

Ing. Gustáv Dohnányi zomrel 2.3.1965.

Pochovaný je na trenčianskom evanjelickom cintoríne.

Autor: Ing. Vojtech Brabenec,

(Koniec diela)

